

Hanna SOMMER¹

KOMUNIKOWANIE SIĘ PRZEZ INTERNET

Artykuł składa się z dwóch części. W części teoretycznej opisany jest wpływ Internetu na proces komunikowania się współczesnego człowieka. Wymieniono też najbardziej popularne komunikatory. Część empiryczna zawiera analizę badań przeprowadzonych wśród studentów Politechniki Rzeszowskiej na temat wykorzystania Internetu jako narzędzia komunikacji.

Słowa kluczowe: Internet, komunikacja, globalizacja, nowoczesne technologie.

1. WPROWADZENIE

Komunikowanie towarzyszy człowiekowi od czasu, gdy ludzie zaczęli żyć w grupach. Obecnie nie można sobie wyobrazić społeczeństwa, w którym członkowie nie porozumiewają się ze sobą. Procesy komunikowania się są fundamentem funkcjonowania społeczeństw.

W XXI w. człowiek stanął przed ogromnymi wyzwaniami w zakresie komunikacji, ale jednocześnie ma do dyspozycji wiele narzędzi, które pozwalają sprawnie się komunikować. Dzięki nowym osiągnięciom cały świat jest przed nami otwarty. Możemy przysyłać informacje w dowolne miejsca naszego globu.

Coraz większe możliwości korzystania z nowych mediów powodują, że stają się one ważnym środowiskiem socjalizacyjnym. Internet jest obecny we wszystkich dziedzinach naszego życia – w pracy, w szkole, w świecie biznesu, rozrywki i nauki. Bez niego te dziedziny nie mogłyby normalnie funkcjonować. Umożliwia nam błyskawiczny dostęp do różnych informacji i danych. Jest również jednym z najszybszych i najskuteczniejszych środków masowego komunikowania się. Internet umożliwia nam stałą łączność, niezależnie od czasu i miejsca, w którym się znajdujemy. Nawet osoby zamieszkujące różne kontynenty mogą się sprawnie ze sobą porozumiewać.

Internet zmienił nasze życie i świat, w którym funkcjonujemy. Dostępność do informacji oraz swoboda komunikowania się z całym światem dają człowiekowi nieograniczone możliwości. Komunikowanie się za pomocą Internetu, który jest medium interaktywnym, pozwala internautom bezpośrednio współtworzyć sieć – przez umieszczanie własnego serwisu informacyjnego, lub pośredni – na przykład przez dopisanie się do książki gości.

Stać obecność Internetu w życiu człowieka wpływa na jego funkcje umysłowe. Kształtuje nowe wartości, emocje i potrzeby. Zbyt długie i częste korzystanie z Internetu może osłabiać więzi społeczne, może też wywierać destrukcyjny wpływ na relacje międzyludzkie. Osoby uzależnione od Internetu mogą się wycofywać z życia społecznego, a nawet się izolować. Często nie potrafią nawet swobodnie wykonywać swoich obowiązków zawodowych czy rodzinnych.

¹ Dr Hanna Sommer, Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska

2. WPLYW INTERNETU NA PROCES KOMUNIKOWANIA SIĘ WSPÓLCZESNEGO CZŁOWIEKA

Internet jest symbolem najnowocześniejszych technologii. To największa sieć komputerowa, łącząca nieograniczoną liczbę firm i osób prywatnych, które każdego dnia przesyłają miliardy bajtów informacji. Internet buduje nową przestrzeń społeczną, w której ludzie realizują większość swoich potrzeb. Aktywność człowieka w dużej mierze przenosi się w sferę wirtualną.

W dobie Internetu mamy nieograniczoną możliwość kontaktowania się z każdym, kto ma komputer i dostęp do Internetu. Z analizy wynika, że liczba użytkowników Internetu na świecie w roku 2010 wynosiła około 2 miliardy i cały czas wykazywała tendencję wzrostową. Ten ogromny postęp technologiczny pozwala człowiekowi błyskawicznie komunikować się z całym globalnym światem. Czymś naturalnym stało się porozumiewanie się z kimś nam nieznanym, oddalonym od nas o tysiące kilometrów, i to w czasie rzeczywistym. Można powiedzieć, że Internet to medium, które kompresuje czas i przestrzeń. Człowiek zaczął funkcjonować w zupełnie nowym wymiarze przestrzeni (cyberprzestrzeni). Komputer czy telefon komórkowy oraz inne urządzenia interaktywne wpłynęły na powstanie nowej sfery komunikacyjno-kulturowej, zwanej epoką multimediiów, cyberkulturą czy kulturą digitalną.

Rozwój globalizacji, wspomagany nowoczesnymi technologiami elektronicznymi, wytworzył nowy styl komunikacji międzyludzkiej, czy też między ludźmi i instytucjami, nawet w najdalszych zakątkach świata. Internet i telefon komórkowy pełnią różne funkcje komunikacyjno-informacyjne.

Komunikacja twarzą w twarz bardzo często uzupełniana jest lub zastępowana komunikacją wirtualną. Pośredniczenie Internetu w błyskawicznym przekazywaniu wiadomości zmienia życie i świat na bardziej otwarty. Ta otwartość wiąże się z udostępnianiem innym nawet najbardziej intymnych informacji. Wykorzystując Internet można „na żywo” dzielić się z innymi użytkownikami Internetu swoimi poglądami, opiniami czy też emocjami.

Najbardziej popularnymi komunikatorami są²:

- Skype;
- Gadu-Gadu;
- Windows Live Messenger;
- AQQ;
- Google Talk;
- mIRC;
- IRC;
- Tlen;
- GGMod+ (Power Project)
- IceChat IRC Client;
- Miranda IM;
- X-Chat;
- KONNEKT;
- ICQ;

² <http://www.download.net.pl/c50/30/Komunikatory-internetowe/popular/DESC/> (dostęp: 14.10.2012).

- GG Serwer Changer;
- Spik;
- AIM (AOL Instant Messenger);
- Yahoo! Messenger;
- HydraIRC;
- IM2 (Instant Messenger 2);
- Klient;
- Y! Multi Messenger;
- y-Phone;
- VooDoo cIRClE;
- GG Lite;
- MegaIRC;
- Hikari Anime Chat;
- Palringo;
- Trillian;
- Pidgin;
- ooVoo;
- ABC Amber ICQ Converter;
- Power Project dla Windows 98/Me;
- Kadu;
- My Buddy Icons;
- Look2Skype;
- NetIRC;
- Instantbird;
- Trillian Astra;
- Gajim;
- IRCFree;
- Vypress Messenger;
- Dana;
- Bersirc.

Komunikowanie się w sieci znacznie się różni od tradycyjnej rozmowy. Nie postrzega się swoich wirtualnych rozmówców przez pryzmat wyglądu czy statusu społecznego, co może wpływać na percepcję innych.

Kiesler, Siegel i McGuire wymieniają cztery cechy, które odróżniają komunikację za pośrednictwem sieci komputerowych od sposobu porozumiewania się przez kontakt osobisty. Są to: ubóstwo dramaturgiczne, anonimowość społeczna, niewielka ilość informacji na temat statusu społecznego rozmówcy oraz brak regulującego sprzężenia zwrotnego (szczególnie w wypadku komunikacji asynchronicznej). W tego typu komunikacji brakuje kontekstu społecznego. Przestrzeń komunikacyjna, w której odbywają się interakcje pomiędzy osobami porozumiewającymi się za pośrednictwem sieci komputerowych, często nazywana jest w literaturze „cyberprzestrzenią” (za Walterem Gibsonem)³.

³ K. Pistol, *Psychologiczne aspekty komunikacji*, Kraków 1998,
<http://www.nadcisnienie.med.pl/konferencja/prace/pistol/cmc44.html> (dostęp: 15.10.2012).

Przy użyciu sieci komputerowych można wyodrębnić dwie formy komunikowania się:

- jednostronne – nadawca przekazuje komunikat do anonimowego odbiorcy i nie oczekuje na jego odpowiedź;
- interaktywne – wymagany jest udział w niej przynajmniej dwóch osób, które wchodzi z sobą w interakcję. W obrębie tej formy komunikacji można wyodrębnić:
 - formy synchroniczne, które pozwalają osobom komunikującym się ze sobą prowadzić standardową rozmowę w rzeczywistym czasie;
 - formy asynchroniczne – w których odbiorca komunikatu może reagować z opóźnieniem, co pozwala mu na przemyślenie swojej reakcji.

Szybki rozwój usług internetowych wspomaga społeczną komunikację i kształtuje jej formy. Jedną z najbardziej rozwiniętych i popularnych jest usługa WWW (World Wide Web). Jest to błyskawicznie rozwijająca się usługa internetowa, która zmienia się w kierunku powszechnego medium komunikacji. Dokumenty WWW mogą zawierać różne teksty, dźwięki, obrazy czy nawet filmy. Umożliwiają zamieszczanie różnych informacji, które można cały czas aktualizować i dodawać.

Inną bardzo popularną usługą e-mail – poczta elektroniczna. Można powiedzieć, że jest to najszybszy i najtańszy sposób komunikowania się z użytkownikami sieci.

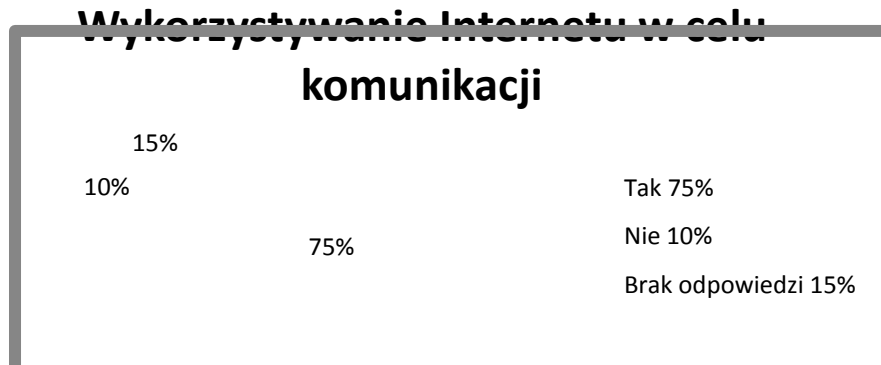
Następną często wykorzystywaną usługą jest Usenet, która stanowi alternatywę list dyskusyjnych. Równie popularną wśród internautów usługą jest IRC. Jest to łatwy sposób na znalezienie odpowiedzi z różnych zagadnień, daje ona możliwość wymiany informacji czy doświadczeń, zawieranie nowych znajomości lub możliwość porozmawiania.

3. INTERNET JAKO NARZĘDZIE KOMUNIKACJI W OPINII RESPONDENTÓW

Podstawowym celem przeprowadzonych badań było poznanie wpływu komunikacji przez Internet na relacje międzyludzkie. Podstawą wnioskowania w tym opracowaniu jest materiał empiryczny, który zebrano w trakcie badań. Badania przeprowadzono wśród studentów Politechniki Rzeszowskiej na przełomie maja i czerwca 2012 r. Wzięło w nich udział 200 osób, wśród nich kobiety stanowiły 80% (160 osób), natomiast mężczyźni 20% (40 osób). W badaniach wykorzystano ankietę zawierającą pytania zamknięte. Wybrane wyniki badań opracowano w formie wykresów.

Na wykresie 1 przedstawiono, jak badani odpowiedzieli na pytanie dotyczące wykorzystywania Internetu do komunikowania się.

Wykres 1. Wykorzystywanie Internetu do komunikowania się

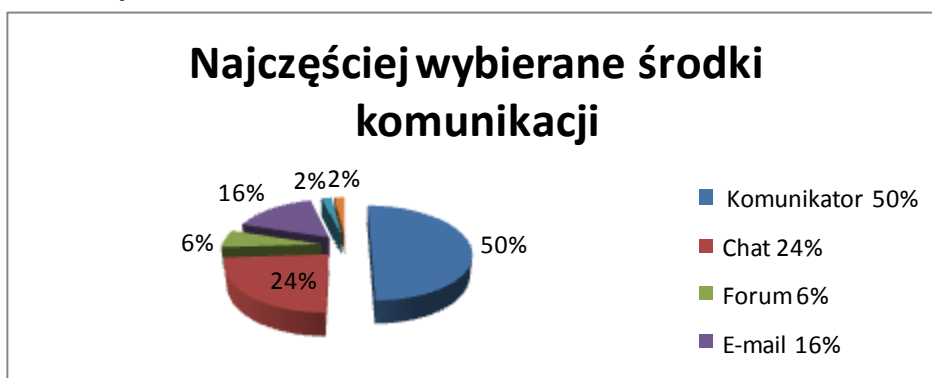
Źródło: badania własne.

Jak wynika z badań, zdecydowana większość ankietowanych korzysta z Internetu w celu komunikowania się. Jedynie 10% (20 osób) nie potwierdziło tego sposobu komunikacji. Na zadane pytanie dotyczące wykorzystywania Internetu do komunikowania się 30 osób nie udzieliło odpowiedzi. Dlatego dalsze badania przeprowadzono na próbie 150 studentów.

Mimo rosnącego zainteresowania usługami oferowanymi przez Internet trzeba też zwrócić uwagę na utrudnienia, które wynikają z ograniczonych środków finansowych i braku dostępu do komputera. Te problemy jednak nie powinny widocznie wpływać na wyniki przeprowadzonych badań ze względu na specyficzną grupę respondentów, jaką stanowią studenci. Samo studiowanie wymusza na nich ciągły kontakt z komputerem i wykorzystywanie go do różnych celów.

Kolejne pytanie zadane ankietowanym dotyczyło najczęściej wykorzystywanych środków komunikacji internetowej. Wyniki przedstawiono na wykresie 2.

Wykres 2. Najczęściej wykorzystywane środki komunikacji internetowej

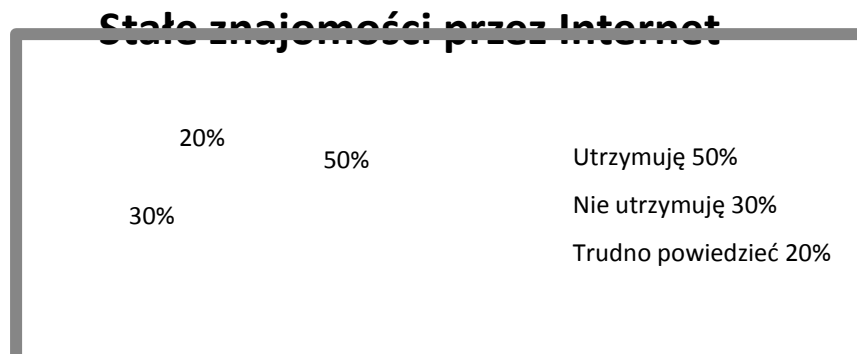
Źródło: badania własne.

Z przeprowadzonych badań wynika, że studenci Politechniki Rzeszowskiej najczęściej komunikują się za pomocą komunikatorów. Taką odpowiedź zaznaczyło aż 50% badanych (75 osób). Następnym w kolejności wskazanym środkiem komunikacji internetowej jest czat: często korzysta z niego 24% (36 osób) respondentów. Zainteresowaniem cieszy się również e-mail: chętnie korzysta z niego 16% (24 osoby) respondentów. Inne wskazania stanowią jednocyfrowy wynik procentowy, chociaż można wyróżnić forum, za pomocą którego komunikuje się 6% badanej populacji.

Nowoczesne technologie dają nam ogromne możliwości wymiany informacji łączą one tekst, dźwięk, a nawet obraz. Dla niezliczonej liczby osób komunikowanie się przez Internet jest łatwiejsze, szybsze, a nawet wygodniejsze niż za pomocą telefonu czy faksu, które nie dają takich możliwości. Postęp w tej dziedzinie wpływa na kształtowanie się nowoczesnego społeczeństwa informacyjnego, które wypracowuje nowy model komunikacji społecznej. Na całym świecie wirtualne porozumiewanie się staje się procesem nieodwracalnym, przyjmującym różne formy.

Następne pytanie dotyczyło utrzymywania stałych znajomości w Internecie. Uzyskane wyniki zobrazowano na wykresie 3.

Wykres 3. Utrzymywanie stałych znajomości w Internecie

Źródło: badania własne.

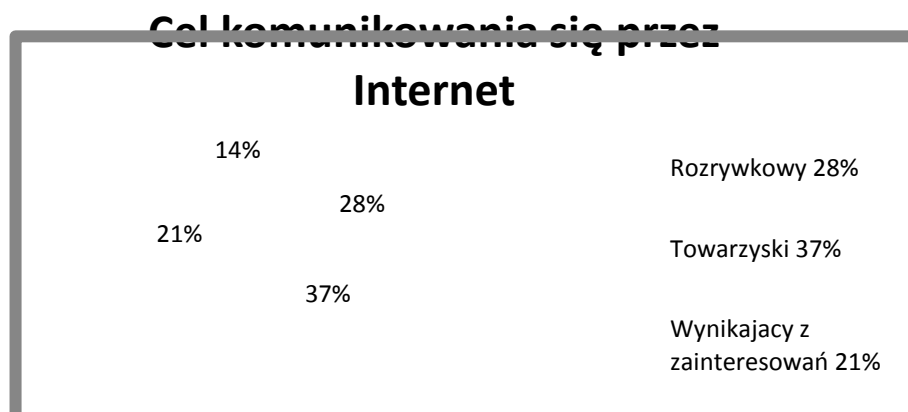
Jak wynika z analizy przeprowadzonych badań, aż połowa respondentów utrzymuje stałe kontakty przez Internet. Wątpliwości co do utrzymywania takich kontaktów ma 20% (30 osób) ankietowanych. Być może wynika to z trudności oceny samego pojęcia stałości tych kontaktów. Jeśli komunikują się raz w tygodniu czy też rzadziej, to czy można mówić o utrzymywaniu stałych znajomości, czy już nie? A jeśli komunikują się sporadycznie, to jak taką znajomość sklasyfikować? Natomiast 30% (45 osób) badanych nie utrzymuje stałych kontaktów za pomocą Internetu.

Przeprowadzone badania potwierdzają ogromną rolę Internetu w nawiązywaniu wirtualnych znajomości. Internet jest narzędziem, które umożliwia nawiązywanie kontaktów z coraz większą grupą użytkowników z całego świata. Względna anonimowość, którą wydaje się zapewniać Internet, może dawać poczucie

bezpieczeństwa. To z kolei pozwala na większą otwartość w kontaktach interpersonalnych.

Zasygnalizowana anonimowość w powiązaniu ze swobodnym traktowaniem norm społecznych może mieć jednak negatywne skutki, takie jak na przykład różnego rodzaju zachowania agresywne. Użytkownicy sieci mogą podawać się za kogoś innego, bardziej atrakcyjnego, mogą stać się ekspertem w różnych dziedzinach, a nawet zmienić płeć, wiek czy rasę. W rzeczywistym świecie te zmiany są mało realne. Dlatego tak chętnie szukamy znajomości, przyjaźni, a nawet miłości przez Internet.

Wykres 4. Cel komunikowania się przez Internet

Źródło: badania własne.

Jak zobrazowano na wykresie 4, najczęściej wskazywanym przez badanych celem komunikacji przez Internet jest towarzyski – 37% wybrało tę odpowiedź. W drugiej kolejności wskazano cel rozrywkowy (28%), następnie wynikający z zainteresowań (21%) oraz różne (14%). Jaką funkcję pełnią internetowe znajomości w życiu respondentów, przedstawiono na wykresie 5.

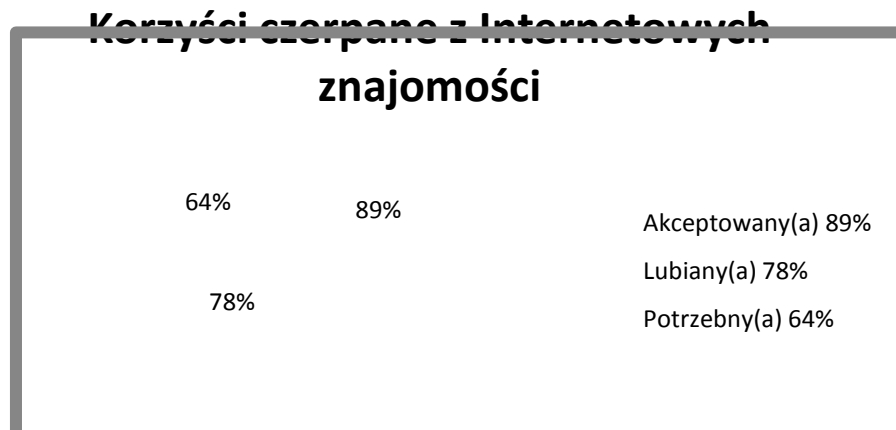
Wykres 5. Czy internetowe znajomości odgrywają istotną rolę w Twoim życiu?

Źródło: badania własne.

Wyniki badań zobrazowane na wykresie 5, potwierdzają ważną rolę internetowych znajomości. Ponad połowa ankietowanych (57%) to potwierdziła, a 18% miało odmienne zdanie na ten temat. Natomiast aż 25% respondentów nie miało zdania na ten temat. Jakie korzyści badani czerpią z internetowych znajomości przedstawiono na wykresie 6.

Wykres 6. Jakie korzyści czerpiesz z internetowych znajomości?

Źródło: badania własne.

Analizując wyniki przedstawione na wykresie 6, można powiedzieć, że wartości zestawione w tym pytaniu rozłożyły się w miarę proporcjonalnie. Przeważa akceptacja (89%) wskazań, na drugim miejscu znalazło się poczucie, że jest się lubianym (78%), a na trzecim, że jest się potrzebnym (64%). W ten sposób człowiek, szczególnie młody, zaspokaja swoje podstawowe potrzeby społeczne, takie jak akceptacja, szacunek czy tolerancja. Są to korzyści wynikające z wirtualnych znajomości.

Ważną rolę w tego typu kontaktach odgrywa wirtualny charakter relacji międzyludzkich. Są one cieplejsze i bardziej przyjazne niż w rzeczywistym świecie. Powodem takiej sytuacji mogą być różne czynniki, na przykład sytuacje w rzeczywistym środowisku cechują się większą liczbą aktywności, które można podejmować, w odróżnieniu od Internetu, gdzie ich liczba jest ograniczona.

4. ZAKOŃCZENIE

W wyniku postępującej globalizacji i dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technologii elektronicznych powstał nowy styl komunikowania się. Wirtualna rzeczywistość kształtowana jest przez twórców nowych technologii internetowych oraz przez wszystkie osoby będące użytkownikami sieci. Wraz z pojawianiem się nowych usług w Internecie zwiększa się jego rola w procesie komunikacji społecznej.

Dla młodego człowieka Internet często staje się przyjacielem i wychowawcą. Jednym użytkownikom pozwala zabić nudę, innym znaleźć przyjaciół w każdym miejscu na świecie. Dla wielu jest sposobem na szybką i tanią komunikację. Tylko Internet oferuje szybkie i łatwe poznanie kogoś, wysłuchanie czy wymienienie poglądów. W świecie wirtualnym nie ma znaczenia wygląd, wiek czy pozycja społeczna, dzięki temu jesteśmy bardziej anonimowi, co sprawia, że dobrze się bawimy i zapominamy o rzeczywistości. Każdy może znaleźć współmówcę, aby wymienić się poglądami i doświadczeniami zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Można też komunikować się w obcym języku, jednocześnie się go ucząc. Internet nie ma granic, zawsze jest w nim ktoś, kto chętnie z nami porozmawia bez względu na porę dnia czy nocy. Bardzo ważną cechą Internetu jest możliwość synchronicznego porozumiewania się.

Należy jednak pamiętać, Internet wiąże się nie tylko z korzyściami, istotne zagrożenie może stanowić uzależnienie się od niego. W konsekwencji następuje pogłębiające się izolowanie się od społeczeństwa, a także zachwianie normalnych stosunków z ludźmi. W wyniku tego człowiek przejmuje rolę przedmiotu, a maszyna staje się podmiotem.

Mimo występujących zagrożeń Internet daje nam ogromne możliwości jako medium komunikacyjne. Trzeba jednak z niego umiejętnie korzystać.

LITERATURA

- [1] Pistol K., *Psychologiczne aspekty komunikacji*, Kraków 1998. <http://www.nadcisnienie.med.pl/konferencja/prace/pistol/cmc44.html>.
- [2] <http://www.download.net.pl/c50/30/Komunikatory-internetowe/popular/DESC/>
- [3] www.baska.tivi.pl.

INTERNET COMMUNICATION

The article is composed of two parts. The theoretical part describes the influence of the Internet on communication processes of today's human beings. Also the most popular communicators were mentioned. The empirical part contains a survey data analysis on the use of the Internet as a communication instrument, which has been conducted at the Rzeszow University of Technology.

Keywords: Internet, communications, globalization, modern technologies.

DOI:10.7862/rz.2012.einh.30